

22.11.2019

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Käyttötarkoituksen muutosavustus

1 Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Ympäristöministeriö on 25.10.2019 pyytänyt yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö *Käyttötarkoituksen muutosavustus* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukiohjelman osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Käyttötarkoituksen muutosavustus perustuu Antti Rinteen hallitusohjelmaan ja sillä tuettaisiin olemassa olevan rakennuskannan, kuten toimistojen ja teollisuusrakennusten, muuttamista vuokra-asunnoiksi kasvavilla kaupunkiseuduilla. Tyhjänä tai vähällä käytöllä olevien kiinteistöjen muuttaminen vuokra-asunnoiksi kasvattaisi näiden seutujen asuntotarjontaa, edistäisi kestäväää kehitystä, parantaisi asuinalueiden elinvoimaa ja vähentäisi rakennusten tyhjäkäyttöä. Jotta avustus edistäisi erityisesti kohtuuhintaista asuntorakentamista, avustus olisi suurempi, jos olemassa olevaa rakennuskantaa muutettaisiin valtion tukemiksi vuokra-asunnoiksi. Avustus myönnettäisiin valtionavustuslain (688/2001) nojalla.

Tuen määrä ja myöntäminen

Valtion vuoden 2020 talousarvioesityksen mukaan käyttötarkoituksen muutosavustuksen kokonaisavustusvaltuus on 1 milj. euroa vuosittain kasvaville kaupunkiseuduille toimisto- ja teollisuusrakennusten muuttamiseksi vuokra-asutokäyttöön.

Valtiontalouden piiriin kuuluva avustus myönnettäisiin valtion budjettitaloudesta ulkopuolisen valtion asuntorahaston varoista. Avustusten myöntövaltuudesta päätetään vuosittain valtion talousarvion yhteydessä (mom. 35.20.60) ja tukea voitaisiin myöntää vuosille 2020-2022. Tuen myöntäisi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

tuottamiseen, tuki ja sen hyväksyttävyyden tulisi de minimis –sääntelyn sijaan yhteensovittaa SGEI-päätöksen (*komission päätös 2012/21/EU*)¹ ja SEUT 106 (2) artiklan kanssa.

2. Vapaa- ja palvelusektoreiden toimijoiden osalta rakennuskannan muuttamista vuokra-asunnoiksi koskeva käyttötarkoituksen muutosavustus voitaisiin myöntää yleisenä de minimis –tukena. Avustuksen määrä olisi enintään 10 %:a kustannuksista.

Käyttötarkoituksen muutosavustuksen käyttöönotto ei edellytä komissiolle etu- tai jälkikäteen tehtävää ilmoitusta SGEI-tukena tai de minimis-tukena. Sen sijaan SGEI-päätöksen soveltaminen edellyttää kahden vuoden välein tapahtuvaa raportointia komissiolle.

SGEI-sääntely

EU:n valtiontukisäännöt mahdollistavat jäsenvaltioille tietyin edellytyksin ja ehdoin valtiontukien myöntämisen yrityksille korvauksena ns. yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palveluiden SGEI tuottamisesta. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvillä palveluilla tarkoitetaan palveluita, joita markkinat eivät tuottaisi tai jotka tuotettaisiin muunlaisin/riittämättömin ehdoin ja joiden saataavuuden kansalaisille viranomaiset siten haluavat turvata kaikissa olosuhteissa. Kyseessä tulee olla viranomaisen arvion mukaan kansalaisille tärkeä tai yhteiskunnan toimivuuden kannalta merkittävä palvelu. Palvelun turvaaminen tapahtuu käytännössä antamalla yritykselle nimenomainen velvoite yksilöidyn palvelun tuottamiseksi.

Jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta sen suhteen, mitä ne pitävät yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvinä palveluina. Komissio voi kyseenalaistaa jäsenvaltion tulokannan, jos kyse on ilmeisestä virheestä SGEI-palveluiden määrittelyssä. Ympäristöministeriön arvioinnin lausuntopyynnössään, että lausuntopyynnön kohteena oleva avustus sosiaalisen asuntotuotannon toimijoille olisi perusteltua katsoa SGEI-päätöksen mukaiseksi tueksi. Ympäristöministeriö perustelee asiaa myös sillä, että valtion tukema asuntotuotanto on EU:ssa katsottu perinteisesti SGEI-palveluksi.

Komission SGEI-päätöksen soveltaminen käyttötarkoituksen muutosavustukseen edellyttää palveluvelvoitetta koskevan Asumisen rahoitus- ja kehittämissuhteen ARA:n toimeksiannon tekemistä SGEI-palveluiden tuottajien kanssa. Toimeksiannossa on määriteltävä julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto; kyseessä oleva yritys ja tarvittava alue; toimeksiantavan viranomaisen yritykselle mahdollisesti myöntämien yksin- tai erityisoikeuksien luonne; korvausmekanismi ja korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit sekä järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin. Toimeksiannossa on myös nimenomaisesti viitattava komission SGEI-päätökseen. Palveluiden tuottamisesta maksettavan korvauksen määrä ei SGEI-päätöksen mukaisesti saa ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi aiheutuvien nettokustannusten kattamiseksi, mukaan lukien kohtuullinen voitto. Lisäksi on huomattava muun muassa, että jos yritys harjoittaa toimintaa sekä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen alalla että kyseisen alan ulkopuolella, yrityksen sisäisessä kirjanpidossa on eriteltävä ja erotettava toisistaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen ja muiden palvelujen tuottamisesta syntyneet menot ja tulot sekä menojen ja tulojen kohdentamisessa käytettävät parametrit.

Lausuntopyynnössä ei ole tarkemmin eritelty tai kuvattu avustuksen vaatimuksia suhteessa SGEI-päätökseen valtion tuella asetettuihin vaatimuksiin esim. tuen oikeasta kohdentumisesta, ylikompensaation kiellosta, enintään kohtuullisesta voitosta tuensaajille sekä tuensaajien tehokkaasta val-

¹ Komission päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (2012/21/EU).

vonnasta. Jatkovalmistelussa olisi tarkoituksenmukaista lisätä maininta tukiohjeisiin tai hakukuulutukseen SGEI-sääntelyn soveltuvuudesta ja SGEI-päätöksen mukaisen vaatimusten täyttämisestä ja siitä, että avustuksen käyttö edellyttää palveluvelvoitetta koskevan toimeksiannon tekemistä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ARA:n ja SGEI-palveluiden tuottajien välillä.

De minimis-sääntely

Vapaarahoitteisten toimijoiden osalta rakennuskannan muuttamista vuokra-asunnoiksi koskeva käyttötarkoituksen muutosavustus voitaisiin myöntää yleisenä de minimis –tukena komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013 nojalla, mikäli tuen enimmäismäärä ei ylitä 200 000 euroa kolmen verovuoden jakson aikana. Avustuksen määrä olisi enintään 10 %:a kustannuksista, mutta lausuntopyyntö ei sisällä tarkempaa arvioita yrityskohtaisesta tukimäärästä.

De minimis -tuen pitää lisäksi olla läpinäkyvää eli tuen tarkka määrä (ns. bruttoavustusekvivalentti) on pystyttävä laskemaan ja rajaamaan ennalta tuen myöntöhetkellä siten, ettei 200 000 euron enimmäismäärä ylity. Tuen enimmäismäärästä on eräitä toimialakohtaisia poikkeuksia. Tuen enimmäismäärän seurannassa ja tuen kasautumisen laskennassa on otettava huomioon kaikki kyseiselle yritykselle Suomessa myönnetty de minimis -tuet. Tukiviranomaisen tulisi myös tukipäätöksessään selvästi kertoa, että tuki myönnetään de minimis-tukena.

3. Esitys yritystukineuvottelukunnan lausunnoksi

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja käyttötarkoituksen muutosavustuksen myöntämistä SGEI-päätöksen (2012/21/EU) mukaisena sosiaalisen asuntotarjonnan osalta ja tuen myöntämistä vapaarahoitteisille toimijoille yleisenä de minimis –tukena komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013 nojalla.

Yritystukineuvottelukunta kiinnittää huomiota siihen, että jatkovalmistelussa olisi tarkoituksenmukaista lisätä maininta tukiohjeisiin tai hakukuulutukseen sosiaalisen asuntotarjonnan osalta SGEI-sääntelyn soveltuvuudesta ja siitä, että avustuksen käyttö edellyttää palveluvelvoitetta koskevan toimeksiannon tekemistä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ARA:n ja SGEI-palveluiden tuottajien välillä sekä siitä, että vapaarahoitteisten toimijoiden osalta sovelletaan de minimis-sääntelyä. De minimis-sääntelyn osalta tulee tukiviranomaisen seurata tuen enimmäismäärää luotettavin menetelmin eikä tukea voida myöntää, mikäli asetuksessa vahvistettu de minimis -tuen enimmäismäärä ylittyisi kyseessä olevan tuen johdosta.

Esittelijä: Johtava asiantuntija Niina Puolusmäki

LIITTEET

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 25.10.2019